

Ի Ր Ե Գ Ի Ր

ԱՅԳԱՅԻՆ, ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է 120 դր.
Վեցամսեայ 65 "
Սեփ Ժամուցումը տողին 40 փարայ է :
Ստորագրութիւնները կանխիկ են :
Ստորագրութիւնները ամեն ամսին 1 րն և
16 րն կը սկսին :

Դուրս երթալից լրագիրներուն ծախսուն
ծախքը առնուցին վրայ է :
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և
կոչ գրութիւն, խմբագրին պիտի ուղ-
ղուի : և ասոնց ծախսուն ծախքը իւր
կողմն վրայ է :

ԲՈՂԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՅԳԱՅԻՆ

Օգտատիրաւ ինքնակալին ազգերնուս վրայ ու-
նեցած բարերար խնամոց մէկ նոր արդայտը : - Եւ-
դակայէն գրուած լուրեր :

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Գերմանական մեծ տեղութեանց քաղաքականու-
թիւնը : - Պալիկայի միջնորդութիւնը : - Պալիկայի
նախաորոշիչներուն ետ դառնալը :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գրքով մէջ դաշնակց զորաց յաղթութիւնները : -
Դանուբի եզրքներէն եկած լուրեր : - Չեռիւք-
Սոյի բանակին վրայ լուրեր : - Պատերազմական ա-
տենի մը մէջ դատուած անձինք : - Պաշտօնաբաշխու-
թիւնը :

ԱՐՏԱԳԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅԳԱՅԻՆ, Դրամաժողով : - Պատերազմական աս-
տենի մը յանձնուած անձինք : - Եւրոպայի քաղա-
քական մէկ ատենաբանութիւնը : - Լիբերալի-
զմէնք :

ԳԱՂԱԲԱԿԱՆ, Զինուորական վարժարանութիւնը : - Ա-
րեւելք իրական զորքեր :

ԱՆՍՏՐԻԱ, Քօլուս : - Հայկերայի մը :
ԳԵՐՄԱՆԻԱ, Պալիկայի թագուհւոյն մահը :
ԻՏԱԼԻԱ, Քօլուսային վիճակը :

ՌՈՒՍԱՅԻՆ, Կայսեր վարչաւիտ երթալու գի-
տաւորութիւնը : - Զինուորական պատրաստու-
թիւնը :

ՅՈՒՆԱՅԻՆ, Քօլուս : - Հրէէն մը :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ

Դրամայ արժողութիւնը :

Արմենացի զինքեր :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Բարոյական պատմութիւն :

բազալաքիս եկեղեցիներուն մէջ ծա-
նուցուելով՝ անպատմելի ուրախութիւն
պատճառեց բոլոր ժողովուրդեան, և հան-
դիմաւոր ջերմեանով բարեմաղթու-
թիւններ եղան առ Բարձրեան Մատ-
նուած վասն պահպանութեան անգին
կենաց և յաջողութեան զինուոյ մեր
արդարասէր վեհափառ Ինքնակալին,
որուն հայրախնամ կառավարութիւնը
այսչափ դուր խնամք և սէր կը ցու-
ցնէ Հայոց ազգին վրայ :

Եւ զօրհայր (Թողաթ) առաջնորդ
Գերատարաւ Տ. Յակոբ Սրբազան
եպիսկոպոսէն և տեղւոյն հայազգի ժո-
ղովուրդեան երեւելիներէն Կենսապա-
տիւ Սրբազան Պատրիարքին գրուած
նամակները վերջին աստիճան գահու-
թիւն կը ցուցնեն Սրբազն Նորնախ
կուսակալ վեհափառ Օղակ Ֆեդուլ-
լահ փաշային կառավարութեան :

Այս արժանիքի կուսակալը կայ-
սերական կառավարութեան բարերար
կամարը համեմատ՝ զանազան բարե-
կարգութիւններ ընելու ետեւէն է իր
կառավարութեան յանձնուած եր-
կիրներուն մէջ, և մասնաւոր սէր և
խնամք մը ունի Հայոց վրայ :

Թողաթի այցելութեան եկած ժա-
մանակը քաղաքին մէջ դառնաւ հա-
յոց երեւելիներէն Սեփաքոյ Մար-
եան Սահմանի Յովսէփապային տունը
օթելաներ է, և քանի մը դիտա-
ւոր բարեկարգութիւններ ընելէ յիշեալ
քաղաքին մէջ, որոնց համար տեղւոյն
հայազգի ժողովուրդը սրտանց երախ-
տագէտ ըլլալով՝ յատուկ շնորհակալու-
թեան գիր մը յուղարկած են Սրբա-
զան Պատրիարքին Ի. Դրան մատու-
ցանելու համար :

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Եւրոպական լրագիրները՝ անցեալ
շաբթու լրագրոյս մէջ հրատարակուած
Եւրոպայի կառավարութեան նամակին
Բրուսելոյ կառավարութեան տուած
պատասխանը կը հրատարակեն : Այս
պատասխանը, չափ երկար ըլլալով՝ Եւ-
րոպոյս էջերուն անձկութիւնը չե-
րեր թաղմանէ :

Դիտաւոր խնամք սա է, թէ Բրու-
սիայի կառավարութիւնը արեւելեան
խնդրոյն մէջ մինչեւ հիմա բռնած քա-
ղաքականութեանը վրայ հաստատ կը
կենայ, և որոշակի ու բացայայտ կեր-
պով կը ծանուցանէ, թէ ամենեւին
չկրնար Եւրոպայի քաղաքականութեա-
նը հետեւել Գերմանական Դաշնակ-
ցութեան Երեւելեան խնդրոյն մէջ
բռնելիք ընթացքին նկատմամբ :

Այս յայտարարութեան վրայ Վի-
ենայի Լոյս լրագիրն հետեւեալ խոր-
հրդածութիւններ կ'ընէ :

« Բարեկարգ անտարակուսելի
կերպով հաստատուեցաւ, որ Բրու-
սիայ տեղութեան վերջին յայտարա-
րութիւնը յոյս չթողար, որ սա մեծ
խնդրոյն մէջ Գերմանիա միտքանի :
Երկու Գերմանական մեծ տեղութիւնը
բաժնող վիճը օրէ օր կ'ընդարձակի, և

զանկիւ ծածկող սարգի ոտայնը (էօ-
րիւմէի) պատուելու վրայ է : Վառ-
դական քաղաքիս մը պէտք է առնուի
և պիտի առնուի : Պէտք է հասկընի,
թէ այս դաշնակցութիւնը արժեք մը
ունի Եւրոպայի համար և ինչ է ու-
նեցած արժեքը : Անանկ մեկնութիւն
ներ կուտան անոր, որ շատ ազեկ էր
թէ որ բնաւ հաստատուած չըլար :
Պէտք է որ Եւրոպիա բացայայտ և
որոշ կերպով հասկընայ, թէ մինչև որ
աստիճան նեղուի կրնայ գտնաւ բոլոր
Գերմանիայի մէջ, և ըստ այնմ իր
նշխարը ընէ առանց հետեւանքին միտ
դիմելու : »

Նոյն լրագիրը կը ծանուցանէ, թէ
Վիենայի մէջ պաշտօնեց ժողով մը ե-
ղեր է, որուն ներկայ գտնուէր են
Եւրոպայի ու Դաշնակցութեան քաղաք-
ներէն, որոնց մէջ արժանաւորները ինք-
նէ Եւրոպայի ու Դաշնակցութեան
թեանց մէկ մեկու հետ աւարտելուն
վախով :

Պէճիքայի Լոյս լրագիրն
ալ կը ծանուցանէ, թէ Վիենայ
նստող Եւրոպայի ու Դաշնակցութեան
պատմութիւնը հոկտեմբեր 12 ին ծանու-
ցալի մը տուէր են Եւրոպայի կա-
ռավարութեան, որուն նպատակն է՝
արեւմտեան տեղութեանց հետ Եւրո-
պայի բարեկամութիւնը աւելի զորա-
ցնել, և զենքով պատերազմին դարձա-
կից ըլլալու դանկիւ յորդորել :

Այս եղելութիւններուն վրայ, Պա-
լիկայի ու Ստամբուլի կառավարու-
թիւնները գետնաներ իրեցին Պէս-
լին, որ Բրուսիայի ու Եւրոպայի կառ-
վարութիւնները մէկմէկու հետ համա-
ձայնեցնելու փորձ փորձեն :

Պէսլինէն հոկտեմբեր 24 թուով
հետեւեալ լուրը կուտան :
« Պալիկայի տեղութեան պաշ-
տօնեցի նախագահ Պ. Բֆորթէն՝ ե-
րէկ Բրուսիայի Վ. Թողաթաւորին ներ-
կայացաւ, և երկար խօսակցութիւն ը-
րաւ որոշոնեցի նախագահ Պ. Սան-
թայիլի սեփական հետ : Պ. Բֆորթ-
թէն վարը Վիենայի պիտի երթայ :

Կը յայտարարէ որ պիտի յաջողի Եւ-
րոպայի ու Բրուսիայի կառավարու-
թիւնները մէկ մեկու հետ համաձայ-
նեցնելու :

Պալիկայի կողմէր պատերազմական
գործողութիւնները բոլորովին վերջա-
ցան սա տարուան համար : Ֆինլան-
տիայի ու Պոլմիայի ծովածոցները հի-
մա բացուած են : Եւրոպայի ու
Եւրոպայի կողմէր հետեւան և ալ
Վիենայի ու Բրուսիայի տեղութեան
պատմութիւնը : Եւրոպայի ծովածոց
գարծաւ :

Իսկ Դաշնակցութեան նախաորոշիչ
արդէն մեծ մասամբ Դաշնակցութեան
ձած է : Պէսլին, Տոմարիլ, Սեւ-Լոյս,
Թիւրքի մեծ նաւերը, Եւրոպայի, Սե-
յանի, Վանի, Բոսնի-Էրզանի, Օլիւ-
պի : Սեւի, Բիւթան, Եւրոպայի ու
գաղութներ կամ շաբթու ֆրեյ-
թիւնները, Սիֆիւս շաբթու ֆրեյ-

վեթը, Պրանս, Ֆիլիպին և Տէն շաբթ-
ուները արդէն Եւրոպայի նաւա-
հանգիստը հասած են :

Նաման եղող նաւերն են՝ Հի-
թ-Լ, Դիմաթ, Թաթ, Տիւրքիլ, Տի-
թիլ, Թիւթ, Թիւթ, Օլիւպի ու Լիֆ-
թիլ նաւերը : Կըսուի թէ բոլոր
գաղութական նաւախումբը նոյնմէր
սկիզբները Եւրոպայի պիտի գտնուի :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նոյնալ հինգշաբթի և ուրբաթ օ-
րերը Սեւ ծովէն եկող շաբթուները
գաղութային զորաց մէկ նոր փառաւոր
յաղթութեանը լուրը բերին :

Ուսերը ութը օրէ ի վեր մեծ
բանակ մը պատրաստէր էին Պէսլիքի
կողմը գաղութային զորաց դիմացը : Աս
բանակը 40 հազար զօրքէ կը բաղկա-
նար, որոնց մեծ մասը Տանկիայի զօ-
րայական հրամանատարութեան տակ
Օտէսայէն եկած էին ինք օրուան մէջ :
Նիկիոյս կայսեր երկու որդիքը Սի-
քայէլ ու Կոստանդին մեծ դաւքերն
ալ աւ բանակին մէջ էին :

Ուսերը Սեփաքոյի ազատելու
համար կուգէին Ինքեքմանի լեռները
բռնել, որով իրենց բանակը դաշնա-
կից զորաց պէս բարձր դիրքերու վրայ
հաստատուելու աւ ամրանալով, կը յու-
սային յաջող պատերազմ մը ընելու և
զանոնք գէպի ծովը քշելու :

Աս նպատակաւ հոկտեմբեր 24 ին
առաւօտուն կանուխ թանձր մառա-
խուղէ (բուս) մը օգուտ քաղելով,
Ինքեքմանի կողմը գտնուած անգլիա-
յան երկու թնդանօթ ունեցող մէկ
մարտիկին (թալես) վրայ յարձա-
կեցան : Հոն գտնուած հարկիւր չափ
անգլիայի զօրքը մարտիկնը արեւադ-
արապանելով ամենքն ալ մեռան :
Ուսերը աւ մարտիկին տիրելով, պա-
հապան զօրք գրին հոն, և քիչ մը ան-
դին գտնուած երկու հազար անգլի-
այի զօրաց վրայ քաղեցին : Եւրոպայի
ժամու չափ գէժ դրին զարմանալի ա-
նիկիւղութեամբ : Բայց ուսաց
բաղմութեան վերջապէս ընկնելով
ընջուելու վրայ էին, երբ որ անգլիա-
յան Բալթարթ զօրապետը երկու
հազար հոգով և բարձրագոյն Բալթարթի
գաւառ հազար հոգով, քիչ մը ետքն ալ
Պրանս զօրապետը երկու հազար հոգով
առանց օգնու-
թեան հասան :

Աս եօթը հազար հոգին առանց
վարանելու ուսաց ահաբեկ բաղ-
մութեանը վրայ յարձակեցան : Թը-
նալին երեք անգամ յարձակում ըրաւ
սա եօթը հազար հոգին դէմ, երեք
անգամուն ալ նոր զօրքով, բայց անո-
ղից միշտ ետ քշեցին զանոնք : Այ-
սու ամենայնիւ այնչափ բաղմութեան
գիմանալ անհնար էր :

Բալթարթ զօրապետը տեսնելով որ
իրենց պատերազմական պաշարը կը
հասնի, և թշնամին իրենց ստատիկ
գիմարութեանը հակառակ զերեք
պաշարելու վրայ է, երկու ժամ պա-
տերազմելէ ետեւ մարդ իրկից դադ

գիտությունը Պոսթի զորապետին որ օգնու-
թեան գայ: Այնպէս Պոսթի զորա-
պետը երկու հազար զօրքով օգնու-
թեան դիմեց, ու անգղիացւոց հետ
միասնաբար լծնամին ետ քշել սկսան:
Իսկ զպատերազմը ձորի մը մէջ կըլլար,
որուն ետեւի բլուրին վրայ ունեւորը
32 թնդանօթ զրէր կարկուտի պէս
ու մը կը տեղային դաշնակից զօրաց
վրայ: Եւ յայնմ ժամանակ հազար Օւ-
սով և Վիրիլիի որոտը ըստեմ հրա-
յանակիր զօր հետգհետ հասնելով
Վուսպարի և Սարթմառ զօրապետ-
ներուն առաջնորդութեամբ, ուստաց
գունդերուն վրայ ինկան ահազին
սաստիկութեամբ: Ըն ժամանակը ալ
պատերազմը չէր եղածը, այլ սասկալ
ջարգ մը որ ուստաց փախչելով վերջա-
ցաւ: Ըս փախուստին ժամանակը ե-
րէք վաշտ Վիրիլիի որոտը ձիաւոր և
չորս հազարի չափ Օւսով և ծովային
հետեւակազօր՝ բազմաթիւ թնդա-
նօթներով վրայ հասան Սոնէ զօրա-
պետին առաջնորդութեամբ, և փախ-
չողներուն վրայ ինկալով սաստիկ ջարդ
ստեղծեցին: Երկու հազար ուստ
ձորին մէջ գոցուած մնացին: և գաղ-
ղիացւոց հրացանակիրները երկու կող-
մի բլուրները բռնելով և Սեփաթու-
բօրի կողմէն նեղ ճամբայ մը բաց ձգե-
լով՝ զանոնք հրացանի բռնեցին: Ուս-
տերը վախեցնուած շուարած ետ կը գա-
նային, ու որ կողմ դառնային մահ կեղծ
դէմերնին: Եւ յայնմ քանի մը ճգնաբիւր
հրացանակիր ձորը իջան ու հոն մնա-
ցած ուստի զօրքերը թրով ջարդեցին:
Ըս երկու հազար հոգիէն հազիւ եր-
կու հարիւրը կըրցան նեղ ճամբէն փախ-
չել ազատիլ:

Ուստաց զօրքերը աւս պատերազմին
մէջ ալ գինով էին կ'ըսէ մայրաքաղա-
քիս գաղղիներէն Դոստալ լրագիրը:
Հրամանատարներնին հասարակ զին-
ւորի կերպարանք մտած էին, և զօրաց
գունդերուն ետեւը կը կենային թշա-
միւններէն չզարնուելու համար:

Պատերազմին սաստիկ խառնուած
ժամանակը՝ Ելեքսանտրոս Լիկեթ-
բուր անուն՝ Ֆինիստիայի մէջ ծնած
յոյն աղբարտոհմն ուստաց հրամանա-
տար մը՝ գաղղիական անգլիոթեամբ
հրաման կուտար իր զօրքերուն, որ գա-
նային զօրաց վերաւորեալները հրացա-
նին տակովը զարնեն սղաննէն, և աւս
կերպով սղաննուեցաւ գաղղիացւոց
Քամա գնդապետը: Ըս ուստ հրա-
մանատարը ուստ վերաւորութեամբ գե-
րի բռնուեցաւ, և գաղղիացւոց հի-
ւանդարանը տարուեցաւ ուստ ամեն
կերպ խնամք իր վերքը պատեցին և
նաւը գրուելով Կ. Պօլս խրկուեց:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՊԵՏՐՈՍ ՌԱՎԻԵՐ

Հարաւստիւնիւն և Վերջ:

Ընտան վերջապէս Պետրոսը քաշ-
քշելով փողոցը լիքցուց, ուստ կառք
չի գտան ժամանակն ուստ ըլլալուն պատ-
ճառաւ:

« Բայե, քալե, ըսաւ Ընտան,
քիչ մը անդին կառք կը գտնանք »:
Իսկ զօրը կառքերը տեղերնին դար-
ձեր էին ու գտնալու յոյս չի կար:
Պարտաւորեցան քալելով երթալու
մինչեւ իրենց տունը: Պետրոս հազիւ
իւրեղիւքը կրնար ոտքի վրայ բռնել,
բոլոր մարմինէն պաղ քրտինք մը կը
թափէր ու շունչը զթուարութեամբ
կ'առնէր:

Ընտան պարտեղին գուռը բացաւ
ու ներս մտան. բայց հայիւն քանի մը

վրայ էր, երբոր անգղիացւոց հրամա-
նատարներէն մէկը՝ որ նոյնպէս վերա-
ւորեալ ըլլալով աւս անգլիոթին հրա-
մանաւոր պիտի սղաննուէր և գաղղի-
ացւոց զօրքերուն հոն հասնելով, մեռ-
նէրէ ազատէր էր, ասիկա ճանչցաւ:
Ընտան վրայ Ընտան Ուստին պահան-
ջելով անգղիացւոց ձեռքը տրուեցաւ
և կախուեց գոտապարտեցին ըսած
անգլիոթութեամբ համար:

Ըս պատերազմին ժամանակը՝ ան-
գլիէն Սեփաթուրբօրի պատերազմն տակը
ուստի պատերազմ մըն ալ եղաւ: Սե-
փաթուրբօր մէջ եղած ուստաց զօրքե-
րէն վրայ հազար հոգի ժամը չորսին
առնեցին: Երբ անգլիէն գաշնակից զօ-
րաց մէկ մասը Նիքիթմանի պատերազ-
մին զգալով էին, նոյնպէս մառախու-
ղին օգնութեամբ քաղաքէն դուրս
եղան ու 100 մէթրոյ մօտը գաղղիա-
ցւոց հաստատած մարտիկներուն վր-
այ յարձակելով, առաջինին մէջ գը-
նուած հինգ թնդանօթները գամեցին:
Ընտան վրայ գաղղիացւոց Ընտան զօ-
րապետը քանի մը վաշտ (Թապուր)
զօրքով օգնութեան իրմեց մարտիկ-
ները պահպանող սակաւաթիւ գաղ-
ղիացի զօրքերուն, որ արիւթաւ ուս-
տաց յարձակմանը դէմ կը դնէին,
և սաստիկ ջարդ մը տուով ուստաց զօ-
րքերուն, Քառանթիսայի բերդին մին-
չեւ 20 ոտք մնալով զանոնք հալածեց:
Հոն Ընտան զօրապետը ծանր վէրք
մը առնելով, Ուստերը կըրցան իրենց
բերդերէն արձակուած թնդանօթնե-
րուն պաշտպանութեամբ քաղաքէն
ներս փախչել:

Ըս երկու պատերազմներուն մէջ
Ուստերը հինգ հազարի չափ մեռեալ
թողուցին: Ընտան վրայ աւելցնելով
վերաւորները որ մեռնալներուն գոնե
կրկնապատիկը կ'ըլլան, և հազարի
չափ բռնուած գերիները, Ուստաց
կորուստը 15-16 հազարի չափ կը
հաշուեն: Քառանթիս զօրապետը
պատերազմին մէջ սղաննուեցաւ: Ու-
ստի զօրապետներ ալ կան մեռած, բայց
անոնքնին իմացուած չէ: Իսկ գաշնակից
ներուն կողմէն՝ անգղիացիք թշնամաց
առաջին յարձակումներուն միայնակ
քիչ զօրքով դէմ դնեցին, և քանի
մը ժամ ետքը հազար հոգի քառա-
սուն հազար հոգեւ ճետ պատերազ-
մեղուն համար շատ մարդ կորսնցու-
ցին: Երկու հազար չորս հարիւրէն
աւելի զինուոր և հարիւր երեսունի
չափ հրամանատար մեռած ու վիրաւոր
ուստեցան: Ընտան Քառանթիս, Կոլաս
և Սթրանձիլիս զօրապետները մեռան,
Պենթիլ, Պրատն, և Երամա զօրա-
պետները վերաւորութեան: Քառանթիս

գուքին ալ ձին զարնուեցաւ մեռաւ:
Իսկ գաղղիացիք հազար երկու հարիւ-
րի չափ մեռած ու վիրաւոր ուստեցան:
Քանի որ զօրապետը ալ թեւէն վի-
րաւորուեցաւ: Պոսթի զօրապետին ձին
զարնուեցաւ մեռաւ:

Ընտան վրայ ու Վաղղիացիք իրենց
մեռածներն ու վիրաւորները անմիջա-
պէս վերուցին: Ուստերն իրենց մեռ-
եալները վերցնելու հրաման չու-
ղեցին, որ նոր գաշնակից տեղու-
թեանց զօրապետներուն մեծ զարմանք
պատճառեց. ուստի գետնապահան գը-
րօշակ բանալով պատերազմի գաշնակ-
ից, Սեփաթուրբօր ինկանին իմացու-
ցին որ մարդ խրկէ ու իրենց մեռեալ-
ները վերցնեն: Բայց մինչեւ չորեք-
շաբթի օրը ձայն մը չեղելով, գաշնա-
կից զօրաց հրամանատարները պարտա-
ւորեցան զանոնք թաղել տալու:

Ըս պատերազմին վրայ ուստերը ալ
համարձակեցան գաշնակից զօրաց վրայ
յարձակելու: Բայց Սեփաթուրբօր առ-
նուիլը քանի մը օր ետ մնաց:

Ըս լուրերը մայրաքաղաքս բերող
չոգեհաւանները գրօշակներով զարգա-
ւած էին, և օսմանեան մարտիկները
ուրբաթ օրը թնդանօթներ արձակե-
լով պատուեցին գաշնակից զօրաց աւս
մեծ ու փառաւոր յաղթութիւնը:

Կէօղէ վէէն եկած գիրքերը կը ծա-
նուցանեն, թէ աւ օրերս 1200 Օս-
մանեան հրացանակիր զօրք խրկուե-
րէն հոն քանի մը թնդանօթով ու ծու-
կային հետեւակ զօրքերով, որոնք Վաղ-
ղիական Իշնա նաւէն ու Վաղղիական
չոգեհաւած Ֆրեթմոնէ մը առնուեցին:
Կէօղէ վէէն շրջակայները բնակող
թաւթարները շարունակ հոն կը փախ-
չին կուգան իրենց ընտանեոքն ու կեն-
դանիներով, և արդէն Կէօղէ վէէն մէջ
թաւթարներուն թիւը երեսուն հազա-
րի հասած է կըրսեն:

Հինգշաբթի օրը գաղղիական Քա-
ռան և անգղիական Սեփթի, Քոլաս,
և Սեփթի չոգեհաւանները, և ուրբաթ օ-
րը խրկուած դէմ ուրիշ երկու անգ-
ղիական չոգեհաւած՝ քառանթիս վերաւոր
զօրք բերին մայրաքաղաքս:

Վաղղիական թաւթար չոգեհաւա-
նեցեալ շաբթու Պալաթալայէն մայ-
րաքաղաքս գալով, 90 ուստ գերի բե-
րաւ Վաղղիացիներէն բռնուած, Ըս
գերիներուն շատը ծոծրակնուն (էնթ-
սէ) վերաւորեալ էին Վաղղիացւոց նի-
զակաւորներուն ձեռքէն փախչել ու-
ղեցնուն համար:

Ճը գեռ ձեռքովը 60-000 ֆրանքին
պահարանին կտորվաքը բռնեցէր:

« Եւ . . . պոռայ Ընտան, սղան-
ներ են գրադիրս:

« Եւ, Պետրոս, քիչիկ կանչէ: »

Իսկ Պետրոս շատոնց աւելի քա-
լեցէր. մեռած մարմինն տեսը սիր-
տը սորսափ ձգելով, պոռալով փախե-
րէր. բայց տանը դուռնէն դուրս ե-
լած ժամանակը Տիւրանին հանդիպե-
ցաւ:

« Թշուառական, պոռայ Տիւ-
րան, քիչ մնաց որ մեղ ձեռք պիտի
տայիր. ինչու Ընտանին հետ եկար:

« Սեփթի գնաց, ըսաւ Պետրոս,
արիւնտ ձեռքներովը վրաս մի քանի:

Տիւրան անկէց զատուեցաւ, և
ուրիշ փողոց մը մտնելով անյայտ եղաւ:

Պետրոս բոլորովին զինքը կորսնցու-
ցեր էր. բայց քիչ մը ժամանակ փո-
ղոցին մէջ պատին կրթներէն ետքը,
զարձաւ իր տունը խնդի պէս ան-
կողմին վրայ նետուեցաւ ու աչու-
ները գոցեց: Երկուսն ու մեռած մար-

Վիլենայի Լոյս լրագիրն խօսքին
նայելով, սեպտեմբեր 30 ին (Թուլայի
ու Խաբաչայի մէջ տեղը՝ ուստաց ու-
Օսմանեան կայսերական զօրաց մէջ
պատերազմ ըլլալով, երկու կողմէն շատ
կորուստ եղեր է, և աւս կուգան ետ-
քը ուստերը նաւերը մանալով Վանու-
րի միւս կողմը քաշուեր են:

Ընտան վրայ լուր կուտայ նաեւ,
թէ Օսմանի մէջ տուններուն մեծ
մասը հիւանդանոց ըլլալու յատկա-
ցեր են, և Օսմանի առջեւը դաշ-
նակից զօրաց երեք պատերազմական
նաւերը կեցած են եղեր, որոնք առանց
քննելու նաւ թող չեն ի տար եղեր
Օսմանի նաւահանգիստը մանալու:

Ստորին Վանուրի եղերներէն ե-
կած գիրքերը կը ծանուցանեն, թէ
կայսերական զօրքերը՝ Տոպրադայի կող-
մերը գտնուած քանի մը հազար խա-
ղիկները հալածեցին, և Խաբաչայի
քով ուստերուն շինած կամուրջը աւ-
րեր են:

Չիւրիւք - Սոյի բանակէն հոկտեմ-
բեր 13 թուով հետեւեալ լուրերը կը
գրեն մայրաքաղաքս Դոստալին:

« Ընտան ուրբաթ օրը (հոկտեմ-
բեր 8) Սուսթաֆա փաշային սղարա-
պետութեան հրովարտակը կարգա-
ուեցաւ 6000 Օսմանեան և թուրու-
ղի զօրաց և անգղիական Ուստ քո-
ղէ վէէն հրամանատարին և պաշտօնա-
կարներուն ներկայութեամբ:

« Սղարապետը հոս հասնելէն ի-
վեր՝ կարգէ դուրս ետանդով կ'աշխա-
տի բանակին թշուառ վիճակին դար-
ման տանելու: Կիսած ու բանակն աչ-
քէ անցուցած տեսնը՝ արտասքը չի
կըցաւ բռնեց, և իրաւունք ունեւոր-
վան զի բոլոր բանակը կը նմաներ ըն-
դարձակ հիւանդանոցի մը, որուն մե-
ջի զօրքերը ստուեր կը կարծուէին քան
թէ մարդ, վրաններուն տակը՝ մեռ-
նողներուն հեծութեան զատ ձայն
չէր լսուեր, և ամեն օր թաղուած գի-
ւաններուն հոտէն օդը ապականէր էր:
Ոչ ուստի կար և ոչ հանգիստ: Իսկ զճ-
ղքերը անօթութեան ու ցուրտէն
միանգամայն կը տանջուէին: Ըհաւա-
սիկ իրաց վիճակը երբոր Սուսթաֆա
փաշան եկաւ:

« Բանի մը օր բաւական եղան ի-
րեն՝ տմեն բան տեսնելու և դէտու-
թեանց մեծագոյն մասին դարման տա-
նելու: Երկու հազար հիւանդ զին-
ուորական ծառայութեան բոլորովին
անպիտան ըլլալով իրենց տեղը խրկուե-
ցան, և ամեն միջոցները՝ ձեռք առ-
նուեցան, որպէս զի մնացած առողջ
միւսն տեսը զինքը սարսափ մէջ ձգե-
րէին, տխուր տեսարաններ ու մոռ-
մունքներ զինքը շարժար կը ներշնչէ:
Ըսաւ եղածը գաղութեան չէր նմա-
ներ, այլ մարդու մը սարսափութիւն էր:
Գողցուածք ոտակ չէր, այլ հոգի մը:
Ո՛ր նիւտի պատափառաւոր ըլլար այս
ոճիրին: Չէ որ իր փախչիլը ու Ըն-
տանին հետ երթալ չուզելը իր յանցա-
ւորութեանը կատարած կուտային: Կրնա-
ր ըլլար որ Տիւրան բռնուելով զինքն ալ
մասնէր, ու ասանկով գլխատուելու
գոտապարտուէր: Ըսաւ մոռմունք
ներուն վրայ Պետրոս խնդեցաւ, ու
վրանգին առաջն առնելու համար միտ-
քը դրաւ յանցաւորները մասնել,
ուստի հետեւեալ նամակը Ընտանին
գրեց:

« Հատ թշուառ եմ, տունդ մը
« նոզ գողերը կը ծանցնան, ու անոնց
« գործակից եղայ առանց մտածելու:
« անոնցմէ մէկուն խրատովն է որ քե-
« ղի այն նամակը գրեցի, ու քու բա-
« ջակցութեանդ առթիւը այս սար-

զորքերը ամեն կերպով ազդեց խնամ ունին։ Օրինակ հարգադրութիւններն սկսան ինքործ դրուել, և բանակն ու զորքերը արդէն զինուորական կերպարանք մը առին։

Այնպիսի կայսերական նաւախումբին ցաւալի դժբաղդութենէն ետքը պաշտօնէն հանուած մեծ ծովակալ Սահմուտ փաշան այս օրերս պատերազմական ատենին մը մէջ դատուելով՝ արքայ երթալու դատաւարութեան ցաւ։

Նմանապէս Վրդմի Օսմանեան զօրաց հրամանատար Սիւլէյման փաշան առանց կայսերական կառավարութեան հրամանին իր պաշտօնէն հեռանալուն համար, պատիժանէն ինկաւ, և այստեղ հետեւ տեղութեան թէ զինուորական ինքն թէ քաղաքական պաշտօնէն ընդ մանաւանդ անարժան դատուել ցաւ։

Աս Սիւլէյման փաշային ընկեր Հալիլ պէյ գեղարարն ալ պաշտօնէն հանուել ցաւ։

Ենթադրուած կայսերական հրամանաւ։

Չեսահանէի գործարանին նախկին անօրէն խմբիկ Պէյը Վրդարութեան Բարձրագոյն Կոնստանտնուպոլսէն նշուաւ։

Արիւմիւրան Բեռնի փաշան Նիւստադէսի կառավարիչ անուանեցաւ։

Կոստանթնուպոլսէն Կոնստանտնուպոլսի կառավարչին Գրան գործակալ անուանեցաւ։

Իսկուլտուրի Օսման փաշան Վրդմի Օսմանեան զօրաց հրամանատար անուանեցաւ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐՏԱՔԻՆ։ Երեւելի պատերազմին մէջ մեծնող զօրաց սրբիներուն ու որբերուն համար բացուած ազգային ստորագրութիւնը ամենուն ուշադրութիւնը գրաւած է։ Ենթադրուած թիւերը քաղաքներուն մէջ ժողովներ կը կազմուին ստորագրութեան գործերը գիւրացներէ համար։ Ամեն տեղ զարմանալի փայլ մը կը տեսնուի ժողովրդեան փայլ, և ամեն մարդ յօժարակամ մասնակից ըլլալու կը զիմէ, աս ստորագրութեան։ Ենթադրուած թիւերը 2,000 լիւրա սթէկովն շնորհեց։ Թաղուհայն սահմանած յանձնարարական ժողովը արդէն 10,000 լիւրա ժողովեց։ Թաղի լրագրին գրասենեակներուն մէջ բացուած ստորագրութիւնը քանի մը օրուան մէջ 7,300

ստիկեղի ուժիւր գործիքի գրին։ Ենթադրուած թիւերը քաղաքներուն մէջ ժողովներ կը կազմուին ստորագրութեան գործերը գիւրացներէ համար։ Ամեն տեղ զարմանալի փայլ մը կը տեսնուի ժողովրդեան փայլ, և ամեն մարդ յօժարակամ մասնակից ըլլալու կը զիմէ, աս ստորագրութեան։ Ենթադրուած թիւերը 2,000 լիւրա սթէկովն շնորհեց։ Թաղուհայն սահմանած յանձնարարական ժողովը արդէն 10,000 լիւրա ժողովեց։ Թաղի լրագրին գրասենեակներուն մէջ բացուած ստորագրութիւնը քանի մը օրուան մէջ 7,300

ստիկեղի ուժիւր գործիքի գրին։ Ենթադրուած թիւերը քաղաքներուն մէջ ժողովներ կը կազմուին ստորագրութեան գործերը գիւրացներէ համար։ Ամեն տեղ զարմանալի փայլ մը կը տեսնուի ժողովրդեան փայլ, և ամեն մարդ յօժարակամ մասնակից ըլլալու կը զիմէ, աս ստորագրութեան։ Ենթադրուած թիւերը 2,000 լիւրա սթէկովն շնորհեց։ Թաղուհայն սահմանած յանձնարարական ժողովը արդէն 10,000 լիւրա ժողովեց։ Թաղի լրագրին գրասենեակներուն մէջ բացուած ստորագրութիւնը քանի մը օրուան մէջ 7,300

լիւրայի հասաւ։ Իսկ ինքն արդէն 20,000 լիւրայի չափ դրամ հաւաքուեր է, որ Օսմանեան դրամով 5,500 քաղի չափ կ'ընէ։ Աս դրամը որ հետ գետեհաւաքուածներով շատ պիտի մեծնայ, օգտակար կերպով գործածուելու համար պատուաւոր անձ մը կ'ընէ։ Պօլսի պիտի գայ, և դրամին գործածութեանը ճիշդ հաշիւը պիտի տայ ստորագրութեանը։

Երեւելի բանակին հիւանդներուն ու վերադարձներուն դարմանին համար պատրաստուած գեղերը կառուելու և ուրիշ նիւթերը պէտք եղածին չափերով, վերակացու պաշտօնատարները զինուորական աստանի մը յանձնուեցան որ դատուին։

Ենթադրուած թիւերը քաղաքներուն մէջ ժողովներ կը կազմուին ստորագրութեան գործերը գիւրացներէ համար։ Ամեն տեղ զարմանալի փայլ մը կը տեսնուի ժողովրդեան փայլ, և ամեն մարդ յօժարակամ մասնակից ըլլալու կը զիմէ, աս ստորագրութեան։ Ենթադրուած թիւերը 2,000 լիւրա սթէկովն շնորհեց։ Թաղուհայն սահմանած յանձնարարական ժողովը արդէն 10,000 լիւրա ժողովեց։ Թաղի լրագրին գրասենեակներուն մէջ բացուած ստորագրութիւնը քանի մը օրուան մէջ 7,300

«Պարոններ»։

Աս կենդանութեան բաժան կը քառասուն տարիէ ի վեր մեր ցամաքային ու ծովային զօրաց հին ժամանակի մեծամեծ ծառայութիւններուն համար երախտագրութեան նշան մը կը համարուէր։ Բայց այսօր, որ խաղաղութիւնը մեր երկրին բաժինը չէ, այսօր, որ պատերազմին ծայրը երկրիս ամեն կողմը հնէց, այսօր, որ դեպքերուն վախճանը ստորագրութեան մէջ ձգած է Նիւստադէսի և բոլոր քաղաքներէն ազգերը, աս բաժանը ստանց ուշադրութեան չի կարողանալու։ Եւ ոչ առանց հաւանութեան կամ ահաճութեան կրնայ ընդունուիլ։

Պատերազմին քաղաքականութեանը վրայ շատ կարծիքներ կրնան գրառուիլ, բայց ամբողջ շունչով, որ բոլոր Ենթադրուած ազգեր այս մարին վրայ է, թէ մենք միշտ խաղաղութեան մէջ մնալ ուղեցնէր։

Բայց ազգերը պարտաւորութիւններ ունին կառավարելու, մասնաւոր լիազօրութիւններ, պարտաւորութիւններ որ մեզի կը պահանջեն վրէժ խղիւղ ու նիւստութեան, Եւրոպայի տեղութեան վաստակներ այն սահմանադրական փառաւոր սրտովութիւնները որոնց վրայ մենք կը պարծնենք, և մեր նախնիքը ասկէց երկու հարիւր տարի առաջ արիւնին թափելին։ Անքաղաքն է՝ տարածել մարդկային ազգին յեղբուն մէջ մեր երկու հարիւր տարիէ ի վեր վրէժած բարիքը։

Հաւանական գիտարկին պատերազմի մը ձեռք զարկած ենք, պատերազմ մը

— Ինքն ինքն չէրաւ։

— Ինքը Վերսալէն նոր եկաւ, ու յոգնած ըլլալուն համար չի կրցաւ մինչեւ հոս գալ, կոտոր մեզ կ'սպասէ փարը։

Պետրոս որչափ որ Նիւտոնին չի գալուն վրայ զարմացաւ ալ նէ, չի կրցաւ այս հրաւերին դէմ կենալ, ուստի ըստ կրօն օտարականին հետ վար ինչպէս Երկունքն ալ կ'առքը նստան ու ձամբայ ելան, քիչ մը ժամանակ երթալէն ետքը կ'առքը կ'առնէր։ Պետրոս ընկերոջը վրայ կ'ընէր վար ինչպէս, բայց զարմանքով տեսաւ որ եկած ժողովին Նիւտոնին փողոցը չէր, այլ մուտք և գարշիլ փողոց մը։ «Ո՛ր կը տանիս իս», հարցուց Պետրոս կանկ առնելով։ Այս զրուցած ատենը աչքը դէպի կառավարին դարձուց։

— Ահ... Տիւրան դուն ես... Բայց իստքը ինքզինքն բերանը կ'ընկալար մը նայ, ինչու որ զօրաւոր ձեռքեր զինքը բռնածուն պէս զիմացի տունը քաւ

որուն նպատակը երկիր ստանալ կամ տարածել չէ, և ոչ աս մեծ ազգին վաճառականութիւնը ընդարձակել, այլ քաղաքակրթութեան դատը պաշտպանելու երաժ ենք։

Պատերազմ կ'ընենք աշխարհի վրայ թերեւս մինչեւ այսօր չտեսնուած ամենէն զօրաւոր ինքնակալին հետ։

Պատերազմ կ'ընենք անանկ մարդուն մը հետ, որուն փառասէր խոր հուրընդդարձը զինքը համարեն, թէ աշխարհս իրեն համար, միտակ իրեն համար ստեղծուած է, և օրէնքներն ու սահմանադրութիւնները մարդկային ազգին երջանկութիւնը ապահովելու չեն։ Կաղաք մը հայրենակիցներուն, որ ինքզինքնին չտեսնեն, և չկարծեն որ փոքրիկ կամ սոս փամանակեայ պատերազմի մը ձեռք զարկած ենք։ Ենթադրուած թիւերը քաղաքներուն մէջ ժողովներ կը կազմուին ստորագրութեան գործերը գիւրացներէ համար։ Ամեն տեղ զարմանալի փայլ մը կը տեսնուի ժողովրդեան փայլ, և ամեն մարդ յօժարակամ մասնակից ըլլալու կը զիմէ, աս ստորագրութեան։ Ենթադրուած թիւերը 2,000 լիւրա սթէկովն շնորհեց։ Թաղուհայն սահմանած յանձնարարական ժողովը արդէն 10,000 լիւրա ժողովեց։ Թաղի լրագրին գրասենեակներուն մէջ բացուած ստորագրութիւնը քանի մը օրուան մէջ 7,300

Աս հաւատամ, որ աս պատերազմը մը սահմանադրական աղաւտութեան գործադրութիւնը պիտի ըլլայ։ Եւ հաւատամ, որ Եւրոպայի տարածութիւնը մը պիտի ընդունի հարկաւ, և աշխարհս այստեղ տեսնուած անդադրութեամբ և անհոգութեամբ չափի տեսնել իրաւանց անտես ու անտես ըլլալը։ Եւ ինչպէս որ մասնաւորները արդարութիւն խնդրեցին ու ձեռք բերին անանկ երկրի մը մէջ՝ որուն անկախութիւնը աշխարհի խաղաղութեան ամենէն ապահով երաշխաւորութիւնն էր, նոյնպէս Ենթադրուած թիւերը քաղաքներէն ազգերը, աս բաժանը ստանց ուշադրութեան չի կարողանալու։ Եւ ոչ առանց հաւանութեան կամ ահաճութեան կրնայ ընդունուիլ։

Պատերազմին քաղաքականութեանը վրայ շատ կարծիքներ կրնան գրառուիլ, բայց ամբողջ շունչով, որ բոլոր Ենթադրուած ազգեր այս մարին վրայ է, թէ մենք միշտ խաղաղութեան մէջ մնալ ուղեցնէր։

Բայց ազգերը պարտաւորութիւններ ունին կառավարելու, մասնաւոր լիազօրութիւններ, պարտաւորութիւններ որ մեզի կը պահանջեն վրէժ խղիւղ ու նիւստութեան, Եւրոպայի տեղութեան վաստակներ այն սահմանադրական փառաւոր սրտովութիւնները որոնց վրայ մենք կը պարծնենք, և մեր նախնիքը ասկէց երկու հարիւր տարի առաջ արիւնին թափելին։ Անքաղաքն է՝ տարածել մարդկային ազգին յեղբուն մէջ մեր երկու հարիւր տարիէ ի վեր վրէժած բարիքը։

Հաւանական գիտարկին պատերազմի մը ձեռք զարկած ենք, պատերազմ մը

— Ինքն ինքն չէրաւ։

— Ինքը Վերսալէն նոր եկաւ, ու յոգնած ըլլալուն համար չի կրցաւ մինչեւ հոս գալ, կոտոր մեզ կ'սպասէ փարը։

Պետրոս որչափ որ Նիւտոնին չի գալուն վրայ զարմացաւ ալ նէ, չի կրցաւ այս հրաւերին դէմ կենալ, ուստի ըստ կրօն օտարականին հետ վար ինչպէս Երկունքն ալ կ'առքը նստան ու ձամբայ ելան, քիչ մը ժամանակ երթալէն ետքը կ'առքը կ'առնէր։ Պետրոս ընկերոջը վրայ կ'ընէր վար ինչպէս, բայց զարմանքով տեսաւ որ եկած ժողովին Նիւտոնին փողոցը չէր, այլ մուտք և գարշիլ փողոց մը։ «Ո՛ր կը տանիս իս», հարցուց Պետրոս կանկ առնելով։ Այս զրուցած ատենը աչքը դէպի կառավարին դարձուց։

— Ահ... Տիւրան դուն ես... Բայց իստքը ինքզինքն բերանը կ'ընկալար մը նայ, ինչու որ զօրաւոր ձեռքեր զինքը բռնածուն պէս զիմացի տունը քաւ

որուն նպատակը երկիր ստանալ կամ տարածել չէ, և ոչ աս մեծ ազգին վաճառականութիւնը ընդարձակել, այլ քաղաքակրթութեան դատը պաշտպանելու երաժ ենք։

երեւելի եղալ շատ զօրականներու։

Ուրիշ հրովարտակ մ'ալ հսկումներ 28 թուով կը հրատարակէ, որով Պատուոյ— Էդէնի զանազան աստիճաններ կը շնորհուին Երեւելի բանակին հրամանատարներէն բաղմանիւ անձանց։ Քանթապոլ, Պօլսի և Յօնէ զօրապետները Պատուոյ— Էդէնի մեծ սպայ անուանեցան։ Թոմաս, Սոնէ և Բալտիս զօրապետները, Լաւաւանտ, Վիլհելմ և Յօնիզ գեղարարները և Պաշտօն զինուորական մատակարարութեան վերակացուն Պատուոյ— Էդէնի հրամանատար անուանեցան։ 129 հոգի ալ զինուորական շքադրամ տրին։

— Հսկումներ 31 ին Սոնիէ-հեռաւալ ըստ կուտայ։

Կայսրը բարձրագոյն Կոթիսի իշխանին Վրդայի պատերազմին մէջ ցուցեցած արիւնքէն գեղեցիկ վարմունքը վարձատրել ուղեւոր, իշխանութիւն տուաւ անոր զինուորական շքադրամ կրելու։

— Հոմայի մէջ պահպանութիւն ընող գաղղկական զօրաց մէկմասին հրաման գնաց որ Վրդայ երթան։

ԱՆՍՏԻԱ։ Քօլեռա հիւանդութիւնը Վիենայի մէջ ալ աս օրերս երեւան ելելով, վեց օրուան մէջ 1400 հոգի բռնուեցան, որոնց 600 ը մեռան, մնացածն ալ դեռ բժշկներու ձեռք կը գործանուին։

Վիենայի Օսմանեան դեսպան Վրիֆ Էֆենտին հսկումներ 21 ին մեծ հացիկերը մը ըսաւ ի պատիւ Սուլտանի կառավար Սիբա իշխանին, որ մօտ օրերս Եաշ պիտի երթայ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ։ Պալիէռայի Թերեզիա թագուհին Յունաստանի Օթոն թագաւորին մայրը հսկումներ 13/26 ին քօլեռայէն մեռաւ։

ԻՏԱԼԻԱ։ Քօլեռա Վաթիկ, Սաքսոնիայի, Սիւրինի, Վիենայի, Թոնքայի, Լիւքսեմբուրգի, Հոմի և ուրիշ շատ քաղաքներու մէջ հաղթաւոր զօհեր ընկնէ ետեւ, վերջին եկած լուրերով կ'իմանանք, որ օր ըստ օրէ նուազեւր վրայէ Իտալիայի մէջ, և վերջոյ իշխալ քաղաքներուն շատին մէջ բոլորին գաղաւթած է։

ՌՈՒՄԻԱ։ Գերմանական լրագրիները միտերան կը ծանուցանեն, թէ Նիկոլայոս կայսրը Վարչախա պիտի գայ, և աս ճանապարհորդութիւնը Վատրիդ դէմ թշնամութեան ցոյց մը կը

Հետաքրքրութեամբ մօտեցաւ ու հարցուց թէ ինչ է բաղմանութեան պատճառը։

Եւսալար մը պատասխանեց ինչպէս գուցէ մարմին մըն է, դետէն հանեցինք հիմա։

Եւսալար ինչպէս պատասխանեց մէջէն ձայն մը լսուեցաւ։

Հա... կը ծանուցանուի այս մարդը, ծայրերուն գլուխն էր, ու մեր ասանք թալ կը բնակէր։ Հօրեղբայրը շատ աշխատեցաւ որ զինքը մարդ ընէ, բայց բոլոր անոր աշխատութիւնը պարապը հանելով ինքզինքը սրկալու թեան տուաւ։ Այս, այս, և չէմ որ խալի ան է, թէ որ անունն ալ կու գէր իմանալ նէ Պարոն Պետրոս էր։

Թարգմանեալ ի Վաղարշապատի լրագրի ինքնագիրէն։

Համարին :

— Վիեննայի Բեթլեհեմի լուսավորչական ընկերությունը, թիվ 11-ի տնային անձնակազմի ղեկավարի պաշտոնի վաճառքը, որով թիվ 30 համարի կը համարվի, պատերազմական վիճակի մէջ գրուեցան :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ : Հիւրոյէն հոկտեմբեր 26 թուով կը գրեն, թիվ քոյեռան նորէն սկսեցին լինելի մէջ և արդէն հարկերի չափ մարդ մեռեր են :

Լիւթենի պատգամաւորաց և ծեղակաւոր ժողովներուն խորհրդարանը յանկարծ բռնկելով այրեր է :

Սինակ ծերակուտին գրառուներ կը գրեն և աղատիլ Լիւթենի ու Գաղիլի ղորքերուն ջանքով :

ԻՍԼԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բարձրագոյն Կարգէն իշխանը ժամանակէ մը ի վեր անձնական տկարութիւն ունենալով, մանաւանդ հոկտեմբեր 24 ին ինքեմանի պատերազմին օրը եւեկէկ յոգնելով հիւանդացաւ, անանկ որ Վրբլի գաղղիացւոյ բանակին գլխաւոր բժիշկները խորհուրդ ընելով՝ անպատճառ հանգիստանալու և ինքզինքը խնամելու պէտք ունենալը իրեն յայտնեցին : Եւս պատճառաւ նորին բարձրութիւնը անցեալ երեքշաբթի գաղղիական Բանաստեղծութիւն մայրաքաղաքս եկաւ :

— Հարաւ օրը իրիկուան դէմ՝ օգոստոսիան ինքնակալ Վեյոլուի գաղղիական դեսպանատունը գնաց բարձրագոյն Կարգէն իշխանին այցելութեան, և կէս ժամու չափ տեսութիւն ըրաւ Կարին բարձրութեան հետ :

— Ուրբաթ օրը իրիկուան դէմ՝ օգոստոսիան ինքնակալը արքունի փողերանոցը երթալու բարեհաճեցաւ, և մէջը եղած զանազան բարեկարգութիւնները և շինուած նոր մեքենաները ու գործիքները տեսնելով իւր բարձր գոհունակութիւնը յայտնեց Տիւրքիան Սեմապատիւ Կարապետ պէյին և աղուաշուք Սիւրան և Պոլոս Չէլէպիներուն :

— Սպանիայի տէրութեան նորին տիր դեսպան Պ. Սալա՝ շրեքշաբթի օրը թիւթիստի աւստրիական շոգենաւով մայրաքաղաքս հասաւ :

— Լիւթեն շաբթու Ղիտտէի կուտակալ Օսման փաշային և Երուսաղէմի կուտակալ Գարա Օսման զատե Կազուպ փաշային մահուան լուրը եկաւ մայրաքաղաքս : Օսման փաշային մահը թշուառութեամբ եղած է կ'ըսուի, բայց դեռ չէ ստուգուած :

— Լիւթեն շաբթուին ի վեր շարունակ ղորք կուգան մայրաքաղաքս Լիւթենի ու Գաղղիայէն, և հետ զհետեւ Վրբլի կը խրուին :

— Լիւթենից առ անգամ խրկած ղորքերուն թիւը 10 հազար պիտի ըլլայ, իսկ Գաղղիացւոյն 30 հազար :

Տարը հազար ալ Օսմանեան ղորք պատրաստուած են Վրբլի երթալու համար :

— Գաղղիական Լիւթեն շոգենաւը անցեալ շրեքշաբթի Սարսիլայէն 370 գաղղիացի ղորք ու պատերազմական պաշար բերաւ :

— Սպանիայի տէրութեան թագաւոր շոգենաւը՝ անցեալ հինգշաբթի 400 գաղղիացի ղորք բերաւ Սարսիլայէն :

— Գաղղիական Պիլիպիէն շոգենաւը՝ ուրբաթ օրը 670 գաղղիացի ղորք բերաւ Սարսիլայէն :

— Գաղղիական Լիւթեն շոգենաւը՝ ուրբաթ օրը 574 գաղղիացի ղորք բերաւ Սարսիլայէն :

— Գաղղիական Լիւթեն պոռուտա կաւոր շոգենաւը՝ կիրակի օրը 500 գաղղիացի ղորք ու պատերազմական պաշար բերաւ Սարսիլայէն :

Հար բերաւ Սարսիլայէն :

— Լիւթենից Սարսիլայէն շոգենաւը՝ երկուշաբթի օրը 390 գաղղիացի ղորք բերաւ Սարսիլայէն :

— Լատուիական Լիւթեն շոգենաւը՝ կիրակի օրը թիւթիստի մայրաքաղաքս հասնելով, 140 օսմանեան ղորք բերաւ իւր միւրէն :

— Օսմանեան Սիւրիէն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի երկուշաբթի օրը Վրբլի մէն օսմանեան վերաւոր ու հիւանդ ղորքեր և 37 ուսու գերի բերաւ :

— Բարձրագոյն Կարգէն իշխանին գործածութեանը յստիացած Ռօլան շոգենաւը՝ անցեալ շաբթու տրքունի նաւարանին աւաղանը մոտաւ մեքենան նորոգուելու, որնոր թեթեւ կերպով մը վնասուել է : Եւ նորոգութիւնը լինալէն ետքը՝ Գաղղիական Բանաստեղծութիւն շոգենաւը պիտի մանայ աւաղանը :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթեն մեծ փոխադրական նաւ ալ նմանապէս արքունի նաւարանին մէջ կը նորոգուին :

— Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի աւաղանը կրկնապիկը անցեալ շաբթու Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի փոխադրական նաւարանին մէջ կը նորոգուին :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի աւաղանը կրկնապիկը անցեալ շաբթու Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի փոխադրական նաւարանին մէջ կը նորոգուին :

— Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի աւաղանը կրկնապիկը անցեալ շաբթու Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի փոխադրական նաւարանին մէջ կը նորոգուին :

— Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի աւաղանը կրկնապիկը անցեալ շաբթու Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի փոխադրական նաւարանին մէջ կը նորոգուին :

— Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի աւաղանը կրկնապիկը անցեալ շաբթու Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի փոխադրական նաւարանին մէջ կը նորոգուին :

— Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի աւաղանը կրկնապիկը անցեալ շաբթու Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի փոխադրական նաւարանին մէջ կը նորոգուին :

— Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի աւաղանը կրկնապիկը անցեալ շաբթու Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի փոխադրական նաւարանին մէջ կը նորոգուին :

— Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի աւաղանը կրկնապիկը անցեալ շաբթու Սեմապատիւ Կարգէն իշխանի փոխադրական նաւարանին մէջ կը նորոգուին :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

— Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

ԱՌԵԻՏԻՍԱԿԱՆ

ԴԻՍԿՈՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԹԻՒՆԻՍԻԱՆԻ

Յ նոյնմեր :	Գրք	Գրք
Օսմանեան լիւթեն Սիւրիէն	125-	Գրք
Լիւթենից Լիւթեն	136-	Գրք
Գաղղիայ 20 ֆրանքոյց ոսկի	107-30	Գրք
Ռուսի բոլ իմէպիալ	110-30	Գրք
Լատուիացի գրք	64-	Գրք
մաճառ	62-	Գրք
Սիւրիէն 20 նոյց ոսկի	24-20	Գրք
արձաթ	24	Գրք
Ֆրանքոյց արձաթ	26-35	Գրք
Գարպիւն	21-30	Գրք
Քոյեռան (տիւրքիկ լիւթեն)	30-20	Գրք
Իւթեն (գուշու լիւթեն)	28-10	Գրք
Սօֆորին	188	Գրք
Սահմաւորի ոսկի	102	Գրք
Ֆրանքոյց, քանոնց, հազարին	155	Գրք

ԱՐՄԵՆԱՅ ԳԻՆԵՐԸ 3 ՆՈՅՄԲԵՐ

Նաւորուի կարծր ցարեն գրքերը	Գրք
Բուժելի	40-43
Իմալիլ	57-58
Կալայի	—
Բուժելի կալուշ	41-43
Կալայի Լիւթենից	—
Իւթենիլ	—
Բուժելի	—
Լիւթենիլ	25 1/2-27
Բուժելի գարի	19-20
Բուժելի հաճար	26-27
Կուտաւ (քէթիլ թօհու մը)	—
Սուսամ	—
Հօսման	—

ՏԱՆՈՒՑՍՈՒՆԻ

Լիւթեն Սարսիլայէն Լիւթենից Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

Տօլիեթ Պալե—Լիւթենից Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :

Լիւթենից Լիւթեն կրկնապիկին ու Լիւթեն շոգենաւը՝ Ֆրեպիտի նորութիւնները լինալու վրայ են :